

REDACTIA:

ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concursse, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINEGA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nicolae Popea.

Episcopul diecezei gr. ort. rom. a Caransebeșului nu mai este între cei vii.

Lumina vieții sale, care a luminat trei generații, s'a stins, în ziua de Sâmbătă, 26/8 August. la orele 4 d. am.

Doliu adânc a cuprins dieceza văduvită și întreaga noastră biserică, pentru pierderea unui arhiepiscop mare de zile, mare în fapte, al cărui nume se leagă strâns cu viața bisericii și neamului nostru.

A murit *Nicolae Popea*.

Când un mormânt se închide, istoria se deschide.

Când sufletele cu rugă se înalță la ceriuri, pentru cel mutat dela noi, se înseninează gândurile, se înduioșază inimile, se pierde și se uită tot ce e vrednic, ce e supus sbuciumului pământesc și vieții trecătoare, și rămâne trainic, făclie de veghe luminătoare pentru viitorime, opera zilelor de muncă, răbdare, pricepere și devotament pentru idealuri omenești.

Om ales, merit parcă anume pentru o frumoasă misiune, pentru biserică și neamul său, din tinerețe a dat semne de vrednicie, apreciat fiind pentru însușirile sale și de marele arhiepiscop, providențialul *Andrei Șaguna*, a căruia chemare a fost către tinerul Neagoe, ulterior Nicolae Popea: »Acum vino la mine«, când acesta, provăzut cu armele culturii și unei înalte științe, începuse o carieră civilă.

Om cu idei înaintate *N. Popea*, încă student fiind la Cluj, în anul 1846, redactează împreună cu *Papiu Ilarian* »Aurora« sau »Zorile«, foaie literară scrisă de studenți, pentru a introduce mai bine în cunoștința limbii materne pe colegii lor mai puțin cunoscători ai nuanțelor și frumseții,

care e cea mai scumpă decât toate, — ca și iubirea maternă.

Evenimentele dela 1848 îl găesc la universitatea din Viena, unde face cunoștință cu frații Golescu, Negri, Brăteanu, întorși dela Paris și porniți spre patria lor, România, oameni cari aveau să ajungă acolo la mare rol, în progresul țării.

La 1859 *N. Popea* este tuns întru monah, și de atunci e nedespărțit de marele *Șaguna*, în toate lucrările acelui bărbat providențial.

Dela 1870 vicar arhiepiscopesc, dela 1889 episcop al Caransebeșului, *Nicolae Popea* a dezvoltat și o activitate istorică-literară și a fost distins cu alegerea de membru ordinar al »Academiei Române« în sesiunea din 1899, pe care l'a eternizat în scrierile sale despre dânsul.

A înșiră toate faptele și toată vrednicia lui *Nicolae Popea*, datorit de atotputernicul Dumnezeu și cu o înfățișare de aleasă frumseță și demnitate și ca suflet și ca trup, nu este în puterea noastră acum, când cu pietate ne prosternem la mormântul său, ci istoria va așeză la locul său pe acest ales bărbat, — iar noi înălțăm rugăciuni ferbinți Tatălui ceresc, să-l așeze cu dreptii pe răposatul în Domnul *Nicolae Popea*.

Nicolae Popea s'a născut la 17/29 Februarie 1826 în *Satulung*, una din cele șapte comune ale Săcezelor, lângă Brașov. Studiile liceale le-a urmat la Brașov și Blaj, drepturile le-a urmat la academia din Cluj, iar teologia la universitatea din Viena. Terminând studiile a intrat mai întâiu în serviciul administrațiunii politice sub eră absolutistă. Murind la 1854 secretarul episcopesc Gr. Pantazi, a chemat episcopul Șaguna pe Nicolae Popea să-i ia locul, mai întâiu ca secretar episcopesc și profesor la institutul de teologie și mai târziu ca protosincol, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc, servind pe fericitul Șaguna până la moarte cu credință și devotament. Întregul lăsământ literar al fericitului mitropolit Șaguna a rămas asupra lui Nicolae Popea, care a și scris o mare monografie despre viața și faptele primului nostru mitropolit după restabilirea vechei mitropolii gr. ort. românești și a editat un volum din »Memorialul« lui Șaguna. La arangiarea restului din lăsământul literar al lui Șaguna, care conține material prețios pentru istoria noastră

contemporană, a lucrat până deunăzi, fără a reuși să termine volumele următoare pentru a le pune sub tipar. După moartea fericitului episcop al Caransebeșului Ioan Popasu, a fost ales la 2/14 Iulie 1889 episcop al Caransebeșului și întărit fiind de Majestatea Sa a funcționat în această calitate până la sfârșitul zilelor sale. La 1890 a fost ales membru al „Academiei Române”, rostind discursul de recepție despre Andreiu Băron de Șaguna. A mai scris și o monografie despre Vechea Mitropolie a Românilor. În viața politică a luat parte activă. La 1863 a fost deputat atât în dieta Transilvaniei, convocată la Sibiu cât și în senatul imperial din Viena. La 1881 închegându-se toți românii din țările coroanei Sf. Ștefan într'un singur partid național român, Nicolae Popea a fost președintele conferinței naționale convocate în primăvara anului 1884 la Sibiu și președintele primului comitet național român. Intrând ca episcop în Casa Magnaților a luat în repetite rânduri cuvântul pentru a aprără drepturile poporului și bisericii române.

*

La orele 5 seara în ziua de Sâmbătă, s'a întrunit consistorul plenar sub președinția P. Cuv. Sale dlui arhimandit-vicar Filaret Musta, care în cuvinte emoționate a adus la cunoștință în mod officios evenimentul fatal și dat cetire procesului verbal redigat.

După aceasta s'a adus la cunoștință conținutul testamentului publicat la judecătoria reg., amăsurat căruia: este erede general dieceza Caransebeșului și exactor testamentar Consistorul plenar al acestei dieceze.

Privitor la funeralii dispune testamentul imbalzarea rămășițelor pământești și înmormântarea lor după ritul bisericii răsăritene, prin preoțimea din Caransebeș în cripta episcopescă din biserică Sf. Ioan al Caransebeșului. În mormântarea să se facă înainte de masă și în aceea zi să se împartă săracilor din Caransebeș suma de 200 coroane.

Testamentul mai conține mai multe legate mai mici personalului de serviciu, onorariul medicului, 2000 cor. legat pe seama bisericii catedrale din Caransebeș și 2000 cor. bisericii din Satulung (Săcele) locul natal al defunctului.

Privitor la partea ce revine familiei din avere, a luat încă în viață toate dispozițiile, așa că aceasta nu aparține executării testamentului.

Inventarul averii rămase are să se facă prin Consistorul plenar.

Intreaga avere are să formeze „Fundatiunea Nicolae Popea” și servește spre scopuri bisericesti, școlare și de binefacere.

Din venitele acestei fundațiuni are să împartă Consistorul plenar 20% burse la studenți de ambele sexe, având a se preferi membrii familiei, 20% ajutoare la învățăcei și sodali de meserii și comerț, iar 10% rămân la dispoziția Consistorului pentru lipsuri școlare și bisericesti.

50% din venite au să se capitalizeze până ce ajunge fundațiunea la suma îndoită. De atunci încolo au să se capitalizeze numai 25%. Iar venitele au să se utilizeze spre scopurile arătate în aceeași proporție.

Biblioteca o lasă diecezei. Tot așa și scrierile, afară de documentele și scrisorile referitoare la Șaguna, pe cari le lasă spre studiere și editare profesorilor Neagoe V. Popea din Iași și Nicolae Sulică din Brașov cari după încheerea publicării lor au să le reînapoieze diecezei spre păstrare.

Consistorul plenar a luat la cunoștință dispozițiile testamentare și s'a conformat la toate.

Înmormântarea s'a fixat pe Marți 29/11 Aug. n. a. având a pregăti cele trebuincioase Arhimandritul Mustăcu protosincelul Badescu și Olariu.

După exprimarea doliului și condolenței, a predat Consistorul plenar conducerea interinală a diecezei pe baza §-lui 118 al Statului Organic Prea Cuv. Sale arhimandritului vicar *Filaret Musta*, pe care l-a încredințat încă în viața episcopului cu conducerea afacerilor.

S'a decis, ca fără amânare să se aducă în mod officios pe cale telegrafică la cunoștință trecerea la cele eterne a episcopului Popea cancelariei de cabinet a Majestății Sale Regelui, guvernului, prezidiului Casei Magnaților, Mitropolitului, Episcopului din Arad, episcopilor din diecezele vecine, comandantului de conștiință din Timișoara, muncipiului comitatului Caraș-Severin.

S'a dat ordin tuturor protoprezviterilor din dieceză, să aducă la cunoștință publică în toate comunitățile trecerea din viață a episcopului, să se arboreze pe toate bisericile și școlile din dieceză steagul negru și să se tragă clopotele de 3 ori la zi în decurs de 9 zile.

Pentru compunerea inventarului averii rămase după decesul episcopului, s'au designat din senatul episcopesc: asesorii Moacă și Șandru, din senatul bisericesc protoprezviterii A. Ghidiu și I. Pepa, din cel școlar asesorii Dr. D. Cioloca și pâr. G. Petrescu.

Duminecă s'au și început lucrările pentru compunerea inventarului.

Valoarea lăsamântului după fericitul Episcop, testat diecezei Caransebeșului, care va constitui „Fundatiunea Nicolae Popea”, în bani și hârtii de valoare face un sfert de milion coroane.

Tot Duminecă, amăsurat dispoziției testamentare, a îndeplinit Dr. Popasu, asistat de alți doi medici imbalzarea.

*

Consistorul diecezan a lansat următorul anuț funebru:

Prea Sfințitul Episcop al diecezei Caransebeșului

Nicolae Popea,

membru în Casa magnaților țerii, membru ordinar al Academiei Române, membru fondator al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, membru al Reuniunii învățătorilor gr. or. români din dieceza Caransebeșului, membru al Fondului de teatru etc., împărțit cu sf. Taine a tecut la cele eterne Sâmbătă în 26 Iulie (8 Aug.) la orele 5^{3/4} d. a., după un morb de 2 săptămâni în al 83-lea an al vieții sale.

Consistorul diecezan cu cea mai adâncă durere aduce aceasta la cunoștința publicului.

Rămășițele pământești ale învățăcelului iubit al marelui Andrei și neobositul lucrător pe terenul literar și administrativ s'au așezat spre vecinică odihnă în cimiterul gr. or. român din Caransebeș, Marți în 29 Iulie (11 Aug.) a. e., a. m., celebrându-se întâi sf. liturgie în biserică catedrală din loc.

Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată! Caransebeș, la 26 Iulie [8 August] 1908.

Consistorul diecezan.

*

Sub nr. 4675 B. ex. 1908 s'a dat din ședința Consistorului următorul circular:

Prea On. Părinți protoprezviteri și Mult On. Domniile administrator protoprezviteral, Onorată preoțime episcopală, iubit popor credincios al diecezei gr. or. române a Caransebeșului.

Biserica diecezei noastre a îndurat o grea pierdere. Prea bunul și iubitul nostru episcop *Nicolae Popea*, nu e mai mult între cei vii.

O boală scurtă, dar grea, a tăiat firul vieții pline de fapte mărețe a celui întru Domnul adormit, care a fost cel mai intim ajutor și conlucrător al marelui Arhiepiscop și Mitropolit Șaguna, întru câștigarea drepturilor noastre bisericești, la reînființarea Mitropoliiei ortodoxe a Românilor din Ungaria și Transilvania. O viață de aproape 83 de ani s'a stins acum, iar noi cei rămași nu suntem în stare încă să enumerăm cu deamăruntul toate faptele mărețe săvârșite de acest rar bărbat pe terenul cultural, național și bisericesc. Multe așezăminte întemeiate de răposatul în timpul păstoririi sale arhieresti de 19 ani vor vesti lumii de acum și celei viitoare, că acest bărbat cu iubire, cu viu interes și cu abnegațiune a lucrat pentru înaintarea, bunăstarea și fericirea acestei dieceze, pe care Dumnezeu o pusese sub părintească-i oblăduire. Câtă vreme vor fi Români ortodoxi, numele Nicolae Popea se va rostii cu adâncă venerațiune, căci el va aduce aminte de o epocă, în care Românișmul a eșit din întunericul spiritual la lumina cunoașterii de sine, la convingerea că este ființă rațională, la conștiință de sine ca popor și membru al bisericii ecumenice ortodoxe. Între luptătorii din acea generațiune de rededeptare va apare și măreața figură a în Domnul fericitului episcop Nicolae Popea ca un mentor spre cele bune, frumoase și adevărate.

Deoarece am pierdut un bărbat rar, de cari numai din când în când se ivește unul, se cuvine, e datorința noastră chiar să deplângem moartea lui. Din apropiere și din depărtare să-i arătăm cât de mult l-am iubit, cât de scumpul ni-a fost viața lui.

De aceea Consistorul diecezan voind să-și manifeste adâncă durere pentru pierderea acestui scump tezaur al bisericii noastre ordonează:

1. În toate bisericile din dieceză să se tragă clopotele 9 zile dela primirea acestui circular și adevă de 3 ori pe zi.

2. Pe biserici și edificiile școlilor noastre să se pună steag negru.

3. În toate bisericile să se facă Duminecă în 3 August v. parastas pentru odihna adormitului în Domnul.

4. Parastasul acesta se va repeți când va fi un an dela reposarea veneratului adormit, adevă în 26 Iulie (8 Aug.) 1909.

5. Până la întregirea scaunului episcopesc, conform Statutului-Organic, se vor ceti la toate sf. liturgii ecteniile morților: „Pentru odihna sufletului repositului robului lui Dumnezeu episcopului Nicolae“, iar tronul episcopesc să se acopere în acest timp cu văl negru.

6. În locul „Episcopului nostru“ în ecteniile pentru cei vii să se pomenească: „Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Ioan“.

Așa onorată preoțime și iubit popor! să serbați aducerea aminte a acestui prea bun și blând Arhiepiscop, rugând pe Dumnezeu să așeze sufletul lui în loc de odihnă, în loc de verdeață, de unde a fugit toată scârba, întristarea și suspinarea; iar pe noi să ne lumineze și întărească, ca cu vrednicie să ne facem datoria de buni creștini.

Totodată se aduce la cunoștința onoratei preoțimi și credinciosului popor, că în Domnul adormitul episcop încă în anul 1902 a numit vicar pe P. G. Sa părintele arhimandrit Filaret Musta. Deci scrisul arhimandrit va conduce afacerile diecezei, iar toate

hârțile oficiale au a se îndreptă către Consistor și prezidiu.

Caransebeș, din ședința Consistorului diecezan, ținută la 26 Iulie v. 1908.

Consistorul dieceza

Filaret Musta,
arhimandrit, vicar episcopesc,
președintele Consistorului diecezan.

*

Luni seara a sosit la Caransebeș P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp din Arad, însoțit de P. Cuv. arhimandriti Augustin Hamsea, Vasile Mangra și protosingelul Roman R. Ciorogariu și de diaconii dr. Iustin Suci și Cornel Lazar.

Academia română din București a fost reprezentată prin dl Ioan Bianu. Tot atunci a sosit ca reprezentant al bisericii sârbești secretarul episcopesc din Vârșet dr. Nicolices.

Vice-comitele comitatului Caraș-Severin a plecat în fruntea delegației comitatense Marți dimineața la Caransebeș.

Mulți fruntași au plecat cu corul Reuniunii române de cântări din Lugoj sub conducerea dlui dirigent I. Vidu, având a cânta în decursul liturgiei și funerațiilor cântările bisericești.

*

Marți a avut loc așezarea rămășițelor pământesti la vecinica odihnă.

Conductul funerar pleacă la orele 9 dela reședința episcopescă înaintând până la biserica catedrală, făcând 3 stări: la institutul teol.-ped., la crucea mare din piața principală; la crucea din strada bisericii.

Ordinea conductului funebral este următoarea:

1. Conductul îl deschid ceice duc crucea mare și praporii.

2. Purtătorii cununilor.

3. Copiii în stihare cu feșnice, ripizi, crucea și prapore.

4. Cântăreții: Reuniunea din Caransebeș și Lugoj.

5. Preoții afară de funcțiune cu insignii de doliu.

6. Pontificantul precedat de diaconi și preoții funcționari, îmbrăcați în ornate bisericești.

7. După preoțimea funcționătoare urmează sicriul purtat de 12 preoți îmbrăcați în ornate bisericești negre. Înaintea sicriului trei preoți purtând crucea defunctului, mitra, cărja și encolpionul. Alături cu preoții funcționatori și cu sicriul se postează în șpalir ceice poartă masalalele și făcliile.

8. După sicriu urmează rudeniile, membrii Consistorului și ai sinodului eparhial.

9. Delegații diecezelor surori.

10. Reprezentanții autorităților civile și militare.

11. Deputațiunile protoprezviteratelor și comunelor bisericesti, alte corporațiuni și poporul.

După o priveghere ce a ținut toată noaptea, citindu-se stâlpi din partea preoțimii înalte, dimineața la orele 9 precis a început ceremonialul înmormântării.

Reședința episcopescă este îmbrăcată în doliu. Felinarele de pe străzile orașului sunt aprinse și îmbrăcate în zăbranic negru.

Încă dela 8 ore, pompierii orașului au tras un cordon dela reședința episcopescă până la biserică. Ei susțin ordinea și liniștea. Tot ceremonialul are un caracter de adâncă și demnă jale, dupăcum se cuvine momentului acestuia.

La orele 9 fix, preoțimea pleacă în vuetul clopotelor dela biserică la reședința episcopescă. Aici episcopul se îmbracă în odăjdii și se celebrează un

scurt prohod. Coșciugul este ridicat de cătră preoții îmbrăcați în odăjdii și cu greu se pornește lungul cortej funebru, în fruntea căruia merg diferitele corporațiuni cu steagul lor.

Urmează după ele corurile din Lugoj și Caransebeș.

În urma coșciugului merg rudeniile mortului, frații Alexe și Victor Popea și dna Maria Penciu.

Apoi urmează reprezentantul academiei dl Ioan Bianu, apoi delegații arhidiecezei Vasile Domșa protopop (Orăștie), Pantelimon Lucuța, Victor Tordășianu asesor consistorial (Sibiin) și Dr. C. Popescu protopop (Hațeg), delegații diecezei gr.-cat. a Lugojului Ioan Boros canonic, I. Nestor și B. Densușianu canonici și Gheorghe Popovici protopop, delegatul P. S. Sale nou alesului patriarh de Carlovăț, Gavril Smeianovici, protosincelul Ștefan Nicolici, deputații naționali Coriolan Brediceanu și Dr. Ștefan Petrovici; dl Avram Bêrlogia judecător, membru al curții de casație din Budapesta în retragere; istoricul dr. Ioan Sirbu, protopopii Mihai Popovici (Orșova) Traian Opre (Vârșeț), Alexandru Popovici [Orăștie], Ioan Pepa [Buziaș], dnii Tima Albu și Gheorghe Breban mari proprietari [Ciacova], comunitatea de avere în frunte cu președintele Constantin Burdea, vice-comitele Issekutz Aurel, protonotarul Lugojului dr. Florescu, primarul Octavian Bordan etc. etc. și vre-o două sute de preoți.

*

La orele 9 și jum. cortejul ajunge la catedrală. Coșciugul este așezat în mijlocul bisericii pe un catafalce înalt. Pe coșciug să lasă o singură cunună, superbă, a Academiei Române.

Se servește liturgia de către P. S. Sa episcopul Aradului I. I. Pap, de arhimandriții Filaret Musta, Vasile Mangra și Augustin Hamzea, de protosincelii Roman Ciorogariu, Iosif Bădescu și dr. Iosif Olariu, de protopopii Andrei Ghidiu și dr. Gheorghe Popovici, protodiaconul dr. Iustin Suciu și Cornel Lazar precum și un mare număr de preoți.

Liturgia a ținut până la orele 12. La orele 12 a început prohodul. La sfârșitul prohodului s'a urecat pe amvon dr. I. Olariu rostind următorul panegiric:

Jalnici ascultători!

Stăm în fața rămășițelor pământești ale arhipăstorului acestei diecese, care diecesă acum a îmbrăcat doliu, căci bunul și blândul ei cărmaci nu mai este în viață. Da, episcopul Nic. Popea a părăsit pe vecie cele de aici, cele pământești și s'a ridicat la cele cerești, unde înfățișându-se înaintea Părintelui va primi răsplata ce o merită pentru faptele sale. Și ce credeți că-i va fi zis acest Părinte al tuturor celor ce există? Eu sunt de firmă convingere, și cred că și d-voastră jalnici ascultători credeți acelaș lucru, că acest stăpân îi va fi zis: Bine! slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune, întră întră bucuria stăpânului tău.

În Domnul fericitul n'a fost om de toate zilele. Valoarea și însemnătatea lui se pot cunoaște și aprecia mai bine acum când ne aflăm la marginea mormântului. Răposatul timp îndelungat a viețuit și lucrat atunci când o pleiadă de bărbați cu însușiri extraordinare și însuflețiți

de un zel și iubire nespuse de mare pentru tot ce e românesc și-au încordat toate puterile, ca să smulgă pe Români din întunerecul ce-i copleșise, să-i ducă la lumina adevărului și așa să-i facă a se bucura de toate bunurile și roadele ce mintea le află spre întărirea și mărirea popoarelor.

Nu trebuie decât să ne aducem aminte, că Nicolae Popea a fost mâna dreaptă a marelui Andreiu, a fost iubitul lui Nicolae. Chiar numai această împrejurare ar fi destulă, ca să putem judecă mărirea celui iubit și stimat.

Statutul organic, legea fundamentală a organizării autonome a bisericii este scrisoarea de recomandare a fericitului defunct înaintea oamenilor, cari știu ce însemnează a putea chivernisi; a te putea mișca liber și neîmpiedecat de nimeni în biserică cu toate instituțiunile ei. Acestui Statut Organic avem să mulțumim că acum numărăm atâția bărbați cu carte, că și noi ne putem număra între popoarele mai înaintate, mai civilizate din lume. La compunerea acestui Statut Organic însă partea leului i-se cuvine în Domnul fericitului Episcop.

Dar Nicolae Popea nu s'a mulțumit cu atâta, deși aceasta ajungea să-i asigure un nume bine văzut în istoria neamului nostru. Nu, el nu s'a mulțumit cu atâta, ci pretutindeni îl aflăm, unde se cerea minte luminată, prevedere înțeleaptă și sprijin material.

Un popor cum este al nostru, și a trebuit să fi fost îndeosebi 30—40 ani în urmă, cerea mari și multe jertfe fiilor săi, iar în Domnul fericitul, nici când nu s'a dat în lături. Din contră, noi vedem că nu există o instituțiune românească, la care Nicolae Popea să nu fie membru, așa că s'ar putea zice că la toate a colaborat și multe printr'insul s'au făcut.

Acest bărbat rar, a binemeritat pe teren literar, social și cultural.

De aceea pentru lucrarea lui foarte îmbelșugată și remarcabilă pe terenul literar, Academia Română, cel mai înalt for științific românesc îl alege membru ordinar, după ce câțiva ani nainte dieceza Caransebeșului îi dăduse în mâni cărja să păstorească după dreptul dumnezeesc și legea omenească. Și vrednic s'a arătat Alesul diecezei de această înaltă demnitate. Nouă-spre-zece ani cât a condus-o a căutat s'o împodobească cu multe așezăminte folositoare; cu răbdare și blândețe ca un bun părinte a adunat la sinul său cald de iubire pe toți fiii săi sufletești. Nimic, dar nimic nu l'a putut abate dela calea ce trebuie s'o urmeze un adevărat părinte: calea păcii și dreptății, calea adevărului și a luminii, calea cunoașterii de Dumnezeu și a dragostei de tot ce e românesc.

Cât de mare a fost iubirea lui față de mireasa sa logodită acum 19 ani, față de dieceza Caransebeșului, se vede mai bine din împrejurarea, că apropiindu-se sfârșitul vieții toată adevărea, a testat-o acesteia asigurându-i așa o existență cinstită, neexpusă la schimbările veacului acestuia stăpânit de duh rău și răufăcător. De aceea câtă vreme vor fi Români în această dieceză, numele Nicolae Popea în veci se va pronunța cu venerațiune și evlavie; soarta acestei dieceze e asigurată acum cu numele lui.

Dacă marele Andrei a întemeiat, a reînființat mitropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania, apoi Nicolae Popea putem zice că este al doilea întemeietor al diecezei Caransebeșului.

Iar acum din porunca și încredințarea înaltului defunct vă rog Prea Sfințite Dle Episcop, binevoitori a împărtăși mulțumitele în Domnul ale fericitului Episcop, ce le adresează înalt Prea Sfinției Sale Dlui mitropolit Ioan, care totdeauna a fost cu dragoste și bunăvoință către dânsul. Tot așa vă mulțumește și Prea Sfinției Voastre, care n'ați cruțat osteneli și ați venit să-i dați cele din urmă onoruri petrecându-l la locul de odihnă veșnică. Pe amândoi vă roagă răposatul, să nu uitați a-l pomeni în rugăciunile ce le veți face după vremile prescrise de canoane.

Mai departe mulțumește în Domnul fericitul membrilor Consistorului diecezan, deputaților sinodali cari totdeauna cu sfatul și cu conlucrarea lor i-au fost într'ajutor în conducerea acestei dieceze binecuvântate de Dumnezeu. Nu mai puțin trebuie să mulțumească răposatul deputațiunilor de deosebite categorii cari au grăbit de aproape și din depărtare să-l însoțească până la locul unde începe calea veșniciei.

Și vouă iubiților frați și iubită soră vă cere răposatul iertare dacă cândva v'a mâhnit și vă mulțumește pentru toată îngrijirea și dragostea ce i-ați arătat-o cu atâta abnegațiune în viață, dar îndeosebi pentru grija de care a fost părtaș în momentele din urmă ale vieții pământene.

Tie; iubit cler și popor credincios al acestei dieceze lasă moștenire iubirea de Dumnezeu, de limbă și patrie, pe care păstrați-le totdeauna întregi și nevătămate.

În urmă întorcându-mă către Tine, bunule și blânde Arhieru îți zic: Dormi în pace suflet mare și nobil și împreună cu marele Andreiu și cu bunul Ioan, predecesorul Tău, supraveghează această dieceză, ferindu-o de tot răul, căci ai dovedit că ai iubit-o foarte mult! Dormi lin și grijește din înălțimile senine cerești, ca totdeauna aceasta dieceză să fie scutită de zguduirii, și ca o corabie puternică și

bine înarmată să plutească sigur pe valurile acestei mări a vieții! Dormi în pace și memoria Ta fie binecuvântată în vecii vecilor. Amin.

Prohodul se sfârșește la orele 1¹/₂. Cântările le-a executat în biserică excelentul cor din Lugoj dirijat de maestrul Ioan Vidu iar pe drum până la biserică, cel din Caransebeș.

Cortejul pornește în aceeași ordine spre cimitir. Aici în jurul groapei în fața lumii dl Ioan Bianu rostește următorul discurs:

Prea sfințite Părinte,

Intristați frați,

Nu poate fi inimă omenească care să nu se înduioșeze, care să nu se măhnească, când vede pe membrii unei mari familii înecați în durere, pentru că au pierdut pe căpetenia lor, pe ingritorul, conducătorul și apărătorul lor; pe acela, care le stă în frunte și le arată drumul cel bun și căile rele și primejdioase. Inima omenească, care nu s'ar mișcă și nu s'ar înduioșa nici la vederea unor asemenea dureri, ar trebui să fie neatinsă nici de cea mai ușoară adiere a învățăturii dumnezeiescului Mântuitor, care a pus dragostea, iubirea de aproapei ca temelie întregei sale învățături: „Să iubești pe vecinul tău ca însuși pe tine [Rom. XIII, 9]. Explicând Romanilor măreția acestei învățături, Pavel — lumina Apostolilor, zice [Rom. XIII, 10, 11, 12]:

„Dragostea nu lucrează rău vecinului: drept aceea împlinirea legii este dragostea.

„Și aceasta știind vremea, că acum vreme este, noi din somn să ne sculăm: că mai aproape este nouă mântuirea acum, decât când am crezut.

„Că noaptea a trecut, iar ziua s'a apropiat: să lăpădam dar lucrurile întunerecului și să ne îmbrăcăm în arma lumii!!

Stejarul falnic, care a stat în fața furtunelor și v'a adumbrat și v'a apărut sub ramurile lui, a căzut jos; părintele iubitor, care v'a condus cu atâta iubire și s'a îngrijit cu toate puterile sufletului său de suflutele și de mințile voastre. s'a dus dela voi: el și-a împlinit datoriile lui în această viață de frământări și de dureri. Cel de sus l-a chemat la răsplata fericirii vecinice. — Înălțându-se dintre voi, el v'a dat dovadă nouă și hotărâtoare că sufletul lui întreg era cuprins numai de iubirea voastră, că numai la voi s'a gândit, că întreg numai al vostru a fost.

Plecând dintre voi a ținut să arate turmei păstorite de dânsul, cu toată iubirea sufletului său, că pe toți v'a iubit, fără deosebire de prieteni și neprieteni, de buni sau răi. Pildă sublimă — învățătură luminoasă — pentru cei cari rămân în urma marelui păstor!

Pildă, care ne arată că sufletul lui se înalță spre sferile cerești, totdeauna, când, în cele mai sărbătorești momente ale îndeplinirii îndatoririlor sale arhiericești, — el vestește cu glas înalt și cu privirile spre turma sa prea iubită cuvintele:

„Doamne, Doamne caută din cer și vezi și cercetează, și întărește viaa aceasta pe care a sădit-o dreapta ta“.

Dar, intristați frați, acest păstor și părinte al nostru, nu a fost numai al vostru din această de Dumnezeu binecuvântată dieceză a Caransebeșului; nu — el a mai fost și al tuturor fraților a fiilor începând dela Săcelele de sub munte și dela Valea-Timișului unde s'a născut; — el a mai fost și al nostru al tuturor, cari slujim pretutindenea cărții românești.

El a fost unul dintre fruntașii luminători ai neamului nostru întreg, nu numai cu fapta și cu cuvântul, dar și cu cartea, cu scrisul.

De aceea am venit și noi aici, să unim cu lacrimile voastre pe ale noastre, la mormântul, în care se închid rămășițele pământeste ale fruntașului, ale părintelui nostru al tuturor.

În fața acestui sfânt locaș să ne pătrundem sufletele de învățăturile nobilei părinte, care și-a dat tot și toate pentru turma sa iubită, iar ca să-i urmărim învățătura vieții lui întregi — să ne țintuim bine în minți cuvintele Apostolului Pavel [Corint I, 10]:

„Și vă rog pe voi, fraților, pentru numele Domnului nostru Isus Hristos, ca toți să grați aceeași, și să nu fie între voi împărțeri, ci să fiți întemeiați într'un gând și într'o înțelegere“.

Ușoară să-i fie țărina, cum vecinică ti va fi amintirea.

Se fac ultimele rugăciuni pe cari le rosteste P. S. Sa episcopul I. Papp, emoționat la sfârșit până la lacrimi. Cosciugul e lăsat în groapă și pus pentru veșnică odihnă într'un convoiu provizor, unde va dormi de veci Nicolae Popea nu departe de generalul Doda și de nemuritorul dascăl Diaconovici-Loga.

Foarte multe cununi de flori, între cari remarc pe a Academiei, în lacrimioare și trandafiri cu inscripția: „Academia Română membrului ei Episcopului Nicolae Popea“, alta cu inscripția: „Consistorul diecezan bunului arhieru“, al fundațiunii Gozsdu, al corpului profesoral, al societății române de lectură, din partea familiei, cununa bisericii din Lugoj cu o bandă tricoloră și inscripția: „Biserica românească din Lugoj preavrednicului arhipăstor“, precum și din partea comitatului adusă de vice-comitele Issekutz cu tricolor unguresc și inscripție ungurească.

A făcut cea mai adâncă impresie faptul, că a doua zi după moartea episcopului N. Popea a sosit următoarea telegramă de condolență dela cancelaria de cabinet a M. Sale împăratului.

Textul nemțesc al telegramei:

Seine kaiserliche und königliche Majestät sprechen seiner bischöflichen Gnaden Nicolaus Popea, Karansebeser griechisch-orient. Bischofs der Diözese, ihr Beileid aus.

Kabinettskanzlei.

Românește:

Cu prilejul decedării domnului episcop al Caransebesului Nicolae Popea, Majestatea Sa împărătească și regească exprimă diecezei condoleanțele Sale.

(Cabinetul de curte).

Au mai sosit condoleanțe dela P. S. Sa episcopul Aradului, dela Academia Română dela dl Alexandru Mocioni de Foen, dela episcopul rom. cat. de Timișoara, dela președintele „Asociațiunii“, prefectul comitatului Caraș-Severin, dela episcopul Dunării-de-jos (România) dela baronul Duca, dela episcopul Letici, dela comandamentul corpului de armată din Timișoara Liborius Frank, dela P. S. Sa mitropolitul Meșianu și multe alte telegrame.

Vestea morții episcopului Nicolae Popea l-a aflat pe P. S. Sa Episcopului Aradului în Budapesta. El a trimis imediat după primirea ei Consistorului de acolo următoarea telegramă:

Vestea tristă și dureroasă despre încetarea din viață a Preasfințitului frate Nicolae m'a aflat la locul de unde grăbesc a împărtași diecezei văduve condolența mea profundă rugând cerul să dea răposatului odihna eternă.

Episcopul Ioan.

Pro memoria.

— Nicolae Popea —

Cu cât mai înălțat e stejarul, cu atât mai mult este bântuit de furtună.

Cât de plastic iese adevărul, din comparațiunea fondului sufletului omenesc cu fenomenele naturii, — o putem vedea din sublimele parabole ale Mântuitorului.

Și avem tristul privilegiu de-a fi îndurerați pentru prăbușirea unui stejar din codrul vieții noastre bisericesti-naționale, — dar pietatea și recunoștința ne-au rămas, ca pavăze și lumini eterne, strălucitoare într'un trecut zbuciumat și flacări, pentru luminarea cărării viitorului.

Viața prodigioasă a episcopului *Nicolae Popea*, din darul Tatălui ceresc încununată cu coroana albă a bătrânețelor, nu a fost o viață de pace și liniște, ci o luptă grea, în care biruitorul, la împlinirea vremii, înălțatu-s'a prin iubirea evanghelică, dând dovezi de cea mai curată plinire a Scripturii, prin lăsământul său.

Preocupațiunile zilelor lui, gândul și dragostea lui, visul și făptuirea lui din urmă, au fost: turma păstorită de dânsul, fără deosebire de cei blânzi și cei-ce se vor întoarce...

Și a lăsat toată bogăția și comorile sale săracilor; și senin ca tinerul din Scriptură, a urmat cuvântul, Domnului și Mântuitorului lumii, plecând — dintre noi.

Mai mare dragoste decât dânsul nimeni nu are și n'a avut, pentru biserică și neamul său.

Lacrimi de recunoștință să curgă șiroaie și rugi ferbinți înălțați pentru dânsul, acolo unde se găsește, cu dreptii, unde nu este durere... de unde privește sufletul lui senin și curat, la cei pe cari i-a iubit așa de mult, încât li-a îngrijit de drumul vieții lumești, — trecând el la cele de sus.

Sufletul blând va privi din sferele cerești peste voi, — durați-i în conștiința poporului: »*monumentum aere perennius*«. S.

Învățătorii noștri din M.-Radna.

Dumineca de 27 Iulie [9 August] a fost o zi de sărbătoare pentru dascălii români din dreapta Murășului, adunați în M.-Radna la adunarea lor generală, dar a fost sărbătoare și ocaziune de distracție intelectuală pentru poporul român din loc și împrejurime.

Sâmbătă după amiază sosită învățătorii din cele șapte protopopiate aparținătoare, cu motorul „Arad hegy

aljai" dinspre Arad. Locul și timpul sosirii eră stabilit de mai nainte pe 4 oare p. m. la stațiunea din fața școlii române, unde în frunte cu protopopul tractului eră adunată mulțime de popor spre a întâmpina pe apostolii neamului românesc. Stațiunea numită este loc ordinar de coborârea și suirea călătorilor, unde trenul stă necondiționat în totdeauna. Curioasă întâmplare însă, acum când toate vagoanele trenului erau îndesate numai de dascălii români așteptați de mulțime, trenul trecuse, fără a se opri până la stațiunea proximă, cu toate că și învățătorii și mulțimea adunată pretindeau și signalisau cu batistele oprirea trenului.

„Scena primă nesuccesă, — semn rău“, ziceau unii dintre învățători, dar încurajați de colegii lor mai neînfricați, ca o frumoasă trupă de ostași în frunte cu prezidentul și însoțiți de mulțimea d-lor, d-șoarelor învățătoresc și ficele lor, după debarcare porniră îndărăt spre locul designat spre primire. Aici bravul protopop dl Procopie Givulescu întâmpină cu o frumoasă cuvântare oastea culturală sosită, la cari cuvinte prezidentul reuniunii dl Iosif Moldovan învățător director școlar și asesor konzistorial din Arad, exprimând scopul venirii și mulțumind poporului adunat pentru importanța de care a împărțășit învățătorimea prin aceasta imponentă primire, îi roagă pe toți, a-i împărțăși în aceasta dragoste în tot decursul petrecerii în ospitalele lor case. În numele învățătorilor din despărțământul protopopesc Radna, cei sosiți au fost salutați cu căldură de prezidentul desp. dl Protasie Givulescu. După răspunsul dat de prezidentul reuniunii — în care s'a accentuat, că venirea Reuniunii în Radna este făcută cu scopul de a se arăta recunoștință față de cel mai rodnic despărțământ al reuniunii, în fruntea căruia stau neobosiții luptători pentru prosperarea bisericii și a școlii române confesionale dnii Procopie Givulescu ca protopop inspector școlar și fratele d-sale distinsul învățător din Soborșin Protasie Givulescu, ca prezident al despărțământului Radna și vice-prezident al reuniunii învățătoresci — s'a purces numai decăt la încvartirarea oaspeților, arangiată cu atâta dibăcie în cât câteva momente numai și din sutele de oaspeți veniți, nu mai aflai nici pe unul în așteptare. Meritul se atribue în mare parte deosebitului interes al d-lui Dimitrie Roman învățător binemeritat, și Traian Givulescu în activitate, ambii din Radna.

La 8 ore seara, învățătorii s'au întrunit la serata de cunoștință, petrecând împreună puține dar vesele momente, în societatea protopopului Givulescu și a d-lui dr. Halic din Lipova.

În cât privește decursul adunării generale, iată raportul :

Am constatat cu ocazia discuțiilor publice cât și particulare cu multă plăcere că între dascălii comitatului nostru stăpânește un spirit foarte românesc. Acesta este însă de-altcum un fapt natural. Căci este firesc, ca învățătorii unui ținut atât de românesc și de naționatist prin trecutul și prezentul său, să *resfrângă locul și mediul căruia aparțin*. În comparație cu reuniunile înve-

136
cinate, cea din părțile Timișorii și a Caransebeșului, putem afirmă fără șovăială, că învățătorii comitatului nostru sunt mult superiori atât prin sentimente cât și prin limba relativ mai curată și mai vânjoasă ce se vorbește aici.

Dar nici în privința nivelului intelectual învățătorii noștri nu sunt mai prejos. Discuțiile lor au fost la un nivel ridicat. Cu liniște, demnitate și pricepere ei au desbătut chestiunile puse la ordinea zilei și iciclea câte un orator își îmbracă ideile într'o formă mai curgătoare care-ți făcă o plăcere deosebită.

Dorim dascălilor noștri ca ei să se inspire și acasă la ei de acelaș duh pe care l-au dovedit la adunare și atunci ei vor putea fi siguri de încrederea și recunoștința noastră.

Iată raportul amănunțit asupra conferențelor :

Serbările s'au început prin serviciul divin în biserică din Radna, la care au participat toți învățătorii. Biserica a fost tixită de public. Înafără de învățătorii erau dd. *Vasilie Goldiș* cu doamna, dr. *Vasilie Avramescu* cu doamna, *Sever Bocu* cu doamna, *Gheorghe Purcariu* asesor Konzistorial, dr. *Robu* cu doamna, dr. *G. Cosma* etc. Serviciul a fost celebrat de protopopul *P. Givulescu* asistat de preoții *Micloși [Radna]* și *Iosif Vuculescu (Șoimoș)*.

Ședința 1.

La orele 10 1/2, președintele *Iosif Moldovan* ocupă locul prezidial. La dreapta sa iau loc protopopul *P. Givulescu*, în calitate de comisar konzistorial, lângă dânsul, deputatul *Vasile Goldiș*, la stânga vice-prezidentul *Protasie Givulescu*, secretarul reuniunii *Dimitrie Popovici* și exmisiile reuniunilor surori: *Mihai Crăciun* și *Ioan Caba* dela Caransebeș, apoi *Vasilie Bogoi* și *Iuliu Putici* din Timișoara.

Președintele deschide ședința, rostind discursul de mai la vale, care s'a remarcat prin tonul său demn și energic :

Onorată adunare generală !

Domnilor protectori și fraților învățători !

„Poate niciodată poporul românesc n'a ținut cu atâta tărie la școala și dascălii săi confesionali ca'n ziua de azi, când își vede periclitată cele mai scumpe tezaure limba și credința și când se vede atacat în cele mai sfinte drepturi omenești. Toată privirea este îndreptată asupra noastră fraților învățători și tot pasul nostru este urmărit de ceice așteaptă mântuirea dela noi.

Suntem popor băstinaș. Aici ne-am format din popoare antice și cu trecut istoric. Credința și dragostea noastră am împrumutat-o și altor popoare rânduite de soarte de a trăi cu noi pe aceste locuri, cu cari am petrecut în pace și bună înțelegere, formând împreună cu ele temelie scumpiei noastre patrii, pe care întotdeauna am apărat-o cu viața și sângele nostru.

Și dacă astăzi suntem măhniți și înfiorați, dacă suntem nemulțumiți și îngrijiți de soartea și viitorul nostru, cauza este : sarcinile insuportabile puse pe umerii învățătorilor și teama că ei în fața datoriiilor lor sporite față de stat, nu vor putea satisface și așteptărilor noastre în cece privește cultivarea virtuților strămoșești.

Numai școala confesională și învățătorii săi pot desvoltă și cultivă în armonie iubirea de neam și pa-

trie, aceste două calități absolut indispensabile pentru adevăratul patriot numai școala confesională și învățătorii săi o pot împărtăși în mod natural și cu rezultat, elementele culturii generale, fiilor noștri, spre a-i face membrii morali, credincioși și folositori bisericii, neamului și patriei; și aceasta este cauza pentru care ține poporul nostru cu atâta sfințenie la școala și dascălul său confesional, și pentru cari jertfește tot avutul său și cea mai mică comună.

Și în fața situațiunii, după ce poporul, biserica cea vie, și-a făcut și își va face datoria, în ceea ce privește jertfa materială pentru susținerea școlii confesionale nici noi nu putem stă cu mâinile în sin, cu atât mai vartos, că mântuirea sa o așteaptă dela noi, fraților învățători. *Dela interesul și devotamentul nostru depinde existența, cinstea și însemnătatea școlii confesionale în viitor, dela interesul și voința noastră depinde soarta și viitorul poporului.*

Dar să nu desperăm. Dascălul conștientos în totdeauna și între orice împrejurări a știut și va ști să-și împlinească datorințele față de biserică, națiune și patrie.

Să nu desperăm, ci să grăbim pașii noștri în ceea ce privește împlinirea datorințelor, ajutându-ne împrumutat, unindu-ne puterile în aceasta reuniune astăzi încă modestă, dar pe care cu voință tare o putem ridica la o stare bună și înfloritoare, care să ne fie scut și apărare în timpuri de ispită.

Dl Ioan Vancu propune, ca discursul să fie trecut la procesul verbal. Adunarea primește.

Președintele I. Moldovan, spune că a primit tocmai vestea, că unul dintre cei mai vrednici archirei ai bisericii noastre, episcopul Nicolae Popea, a încetat dintre cei vii.

Adunarea la propunerea d-sale își dă expresie condolețelor prin sculare.

Președintele citește actul prin care P. S. Sa Episcopul I. Papp își trimite un delegat al său în persoana protopopul P. Givulescu.

Dnii Mihai Crăciun și Ioan Caba sunt delegați din partea Reuniunii din Caransebeș. Într-o scrisoare entusiastă, președintele reuniunii bănățene, I. Vuia, spune că dânși se reprezintă în adunare prin o delegație în frunte cu dl V. Bogoi.

Președintele salută apoi, întâi pe delegatul P. S. Sale, apoi pe delegații Reuniunilor pe deputatul Vasile Goldiș (ovații entusiaste) pe vrednicii stegari dela înființarea reuniunii până în ziua de azi, învățătorii Ioan Tuducescu, Dimitrie Roman, Moise Avramescu și Blaj Codrean, pe reprezentantul presei și pe publicul care a onorat cu prezența sa adunarea.

Delegatul episcopesc dl Procopie Givulescu mulțamește și spune că a fost trimis de consistor ca să-l reprezinte și constată cu plăcere că învățătorii își fac datoria de apostoli ai națiunii în ciuda grelelor împrejurări în care se află școala. Salută pe învățătorii în protopopiatul său, spunându-le un bine a-ți venit.

Salută apoi în cuvinte calde delegații reuniunilor d-nii Ioan Crăciun (Caransebeș) și Vasile Bogoiu (Timișoara).

La propunerea președintelui Iosif Moldovan se trimite o depeșă de aderență P. S. Sale Episcopului.

Președintele Moldovan dă cetire apoi membrilor noi înscrși ș. a. *Membri fondatori:* Dl Vasile Goldiș, secretar consistorial și deputat, d-na Elena Goldiș, dl Sever Bocu, redactor la „Tribuna“, d-na Maria Purcar, dl dr. Vasile Avramescu, avocat în Radna și Dimitrie Maci și o multime de membri ajutători.

Se alege apoi comisiunile. *In comisiunea pentru cenzurarea raportului general:* d-nir G. Roșu, P. Bin-

chiciu, I. Cristea și M. Dragoș; în *comisiunea de scrutinii:* d-nii D. Olar, I. Marta, T. Givulescu; în *comisiunea bibliotecară:* P. Perva, N. Păsulă și E. Mugur; în *comisiunea pentru înscrierea de membri noi:* d-nii Dimitrie Roman, Blaj Codrean și T. Givulescu.

A urmat apoi o disertațiune a dlui Iosif Stanca, învățător în Roșia. D-sa a arătat într-o formă narativă, principiile educațiunii moderne aplicate la viața unei familii de boier.

Lucrarea a fost prilejul unor interesante discuții critice. Nu insistăm asupra lor.

Ședința s'a ridicat la 1 oră.

Banchetul.

La orele 12 conferența a fost întreruptă și învățătorii s'au dus la restaurantul Faller, unde s'a luat masa comună. A fost un tablou impunător de a vedea la cinci mese lungi înșirați vre-o 250 de meseni în cea mai bună ordine. Prânzul a decurs liniștit și demn. Un taraf de lăutari a desfătat pe meseni cu arii românești.

Seria toasturilor a fost lungă dar de cele mai multe ori interesantă. S'a observat că bunul obicei românesc al discursurilor interminabile și pline de fraze scade tot mai mult. Aproape toți oratorii i-au arătat mult bun simț în privința cantitativă și calitativă.

Președintele Iosif Moldovan (Arad) închină pentru Majestatea Sa Impăratul. Sala se ridică în picioare și entuziaste strigăte de „Trăiască!“ răspund președintelui.

Au mai toastat învățătorul Popovici (Cuvin) pentru P. S. Sa episcopul Aradului I. I. Papp (Trăiască!), Vidu (Hălmăgiu) pentru reprezentanții reuniunilor de învățători învecinate.

Părintele protopop P. Givulescu toastează cu multă căldură pentru președintele I. Moldovan. Se cântă „La mulți ani“. Învățătorul Roșu (Buteni) spune că în timpurile critice, pentru școală, ce străbatem, nu ne lipsesc nici apărătorii călduroși, dintre cari unul, dl Goldiș se află printre noi. (Puternice strigăte „Să trăiască!“) Dl Vasile Goldiș însufleștește și mișcă sala cu un discurs rostit în amintirea lui Simeon Bărnuțiu.

Vorbesc încă d-nii I. Caba (Curte) și N. Vancu (Măderat), și dl Sever Bocu.

Se dă cetire unei telegrame prin care P. S. Sa episcopul Aradului salută adunarea.

Dintre ceilalți oratori remarcăm discursul atât de simpatice al dlui dr. Gavril Cosma, avocat [Beiuș] pentru doamne.

O impresie foarte bună a făcut absolventul de teologie N. Vulpe (învățător în Feniac), care citează pe dl Nicolae Iorga [puternice aplauze], spunând cu dansul că dacă cineva s'a înstrăinat în limbă și obiceiuri, acela să se întoarcă la popor, depositul lor cel mai curat.

Dl președinte încheie rîndul toasturilor ridicând păharul pentru organizatorii serbării, d-nii protopop Givulescu și învățător Traian Givulescu și mai ales pentru dl Roman, învățător în penziune.

Masa se ridică la orele 3 și jumătate.

Ședința II.

S'a deschis tot în biserică la 4 ore și a ținut până seara, aceasta ședință și a fost pur pedagogică, întrucât s'a ocupat numai cu conferințe speciale didactice, precum:

1. „Metodul direct la propunerea limbii maghiare“, tratat de dl Dimitrie Boar, învățător în Nadab;
2. „Educațiune și nu instrucțiune“, disertație de dl T. Givulescu, învățător în Pauliș și
3. „Influența educațiunii pentru deșteptarea și formarea caracterului moral“, disertație de dl Dimitrie Olar, învățător în Covăsinț.

Fiind timpul înaintat, punctul 4, pus în program pentru această ședință, se amână pe a doua zi.

Ședința III.

Radna, Luni 10 August.

S'a deschis prin prezidentul Iosif Moldovan dimineața la 8^{1/2} ore.

S'au continuat diserațiunile precum urmează:

1. „*Păneri despre educațiune, greșeli ce se fac în practica ei și îndreptarea lor*“. Citește învățătorul P. F. Dârlea din Pâncota;

2. „*Vocațiune și diligență, speculă și trândăvie*“ conferențiar dl Ioan Roșu, învățător în Buteni.

Isprăvindu-se partea didactică s'a trecut la continuarea celorlalte afaceri din program. S'a urmat cu rapoartele comisiunilor exmise din ședința I.

1. Referează comisia pentru înscrierea de membri noi, prin raportorul ei B. Codrean. Se constată că s'au înscris membrii: Dr. Atanasiu Brădean, medic cerc. (Maria-Radna); dr. Ioan Ursu, avocat (M.-Radna); Alexandru Teaha, preot, membrii fondatori: Ioan Tuducescu, inv. pens. (Lipova); Demetriu Roman, inv. pens. (Maria-Radna); dr. Gavriil Cosma, avocat (Beiuș); Alexandru Ardelean, mare proprietar (Beiuș); și Iosif Vuculescu, preot (Șoimoș) membrii ajutători. Toți au fost aclamați cu entuziasm.

2. Comisia pentru examinarea conspectului bibliotecii, prin raportoara dșoara Elena Murgu arată, că Reuniunea inv. dispune în biblioteca sa de 1111 opere în 1261 volume.

8. Din referatul comisiei de casă se arată că averea Reuniunii să compune din 5836 coroane 78 fileri.

Condolențele reuniunii pentru moartea episcopului Popea.

Trecându-se și peste aceste puncte de administrație prezidentul propune trimiterea unei telegrame de condolență către Ven. Consistor din Caransebeș din incidentul trecerii din viața aceasta a P. S. Sale dlui episcop Nicolae Popea. Intreaga adunare să ridică în semn de doliu în picioare și adoptă unanim propunerea președintelui.

Adunarea generală viitoare se va ținea — la învitarea membrului Mihai Dragoș în frunțașă comună românească Curtici. Terminul îl va hotări comitetul reuniunii în înțelegere cu frații Curticeni.

Programul fiind isprăvit prezidentul Iosif Moldovan declară încheiată a XVIII adunare generată, că una dintre cele mai rodnice. Puternice strigăte de „Să trăiască“ primesc cuvintele președintelui.

La revedere deci la anul viitor la Curtici.

Rip.

Concertul și petrecerea din Radna, date din prilejul adunării învățătorilor, au reușit pe deplin. Corul dirijat de învățătorul Traian Givulescu, din Radna a cântat în deplină armonie spre mulțumirea tuturor. Unele puncte au trebuit bisate.

Nr. 3835/1908.

Anunț școlar.

Școala civilă de fete din Arad.

Se aduce la cunoștința Onoratului Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1908/9 se vor face în zilele de 19—23 August (1—5 Septemvrie) a. c., în localitatea școlii (Strada Deák Ferencz Nr. 27).

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris, își vor anunța fetele spre primire încă de mai

nainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere dlui dr. George Ciuhandu, referent școlar la Consistorul rom. ort. din Arad.

Taxa pentru internat este: 450 cor. pe anul întreg școlar, în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa de întreținere este a se plăti anticipativ în trei rate treilunare egale, la Administrația casei Consistorului.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienice îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun (cafea cu lapte), prânz (2 pelse, iar Dumineca și în sărbători 3—4 pelse), ujină (cafea cu lapte) și cină (două pelse).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la 2 săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medic (pe an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucția la pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti la prima înscriere 6 cor., ca taxă de înscriere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească 1 cor. la an pentru biblioteca școlară.

Taxele: pentru medic, de instrucție la pian, de înscriere și pentru sporirea bibliotecii se vor plăti la mâna directoarei școlii.

Elevele externe vor plăti didactru 60 cor., la an, care asemenea va solvi anticipativ, trei rate egale de câte 20 cor.

Elevele externe, cari vor veni mai târziu, au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactru pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, vor avea să plătească întreagă taxa de întreținere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pelângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen.

Acele eleve, cari după absolvirea școlii doresc să se mai perfecționeze în economia de casă, croit, cusut, muzică, pictură ș. a. vor fi primite ca eleve benevole cu taxa elevelor interne.

În clasa I civilă se primesc eleve, cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori apoi, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasa premergătoare.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc în clasa a II-a civilă pe baza unui examen de primire.

Elevele, cari se matriculează pentru primădată la școală, afară de atestatul școlar din clasa precedentă au să mai producă: extras de botez și certificat de revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (madraț), 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 paplomă cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de

rufe, schimburi din fiecare și anume: 5 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 4 cărpe pentru șters lavorul, perie de cap, de dinți și de haine, peaptăn și foarfeci, haină de port și 4—6 șurțe negre, 1 palton (haină de iarnă) și 2 părechi de ghete.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă îndată dela începerea anului școlar are să fie provăzută cu *manuale și recvizite de învățământ*, respective cu recvizitele de scris, muzică și lucru de mână.

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, la mâna directoarei internatului, o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinți sau îngrijitori lor

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua dispozițiuni ulterioare.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare, în 25 August (7 Septembrie) și dela acest termin elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, 17/30 Iunie 1908.

*Consistorul rom. ort.
din Arad.*

Aviz pentru anul viitor

la școala comercială superioară gr. or. română din Brașov.

Anul școlar 1908/1909 se va începe la 1-a Septembrie v. 1908. Înscrierile se fac de direcțiune în zilele de 1 2 și 3 Septembrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi decât cel admis de regulament adică 40 de elevi și numai în cazuri de tot excepționale numărul de 45.

4. Cei neinsinuați până la terminul fixat în punctul prim, precum și ceice nu vor prezenta la însinuare atestatele convenite pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenele suplectorii și de emendare se vor ține în 1 și 2 Septembrie v. Ceice vor întârzia atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenele de privațiști și maturitate de corigență oral se vor ține în 6 Septembrie v. Aceștia au însă a se insinua în persoană la direcțiune cel mult

până în 1-a Septembrie v. Privatiștii au a plăti la direcțiune taxele pe un an școlar cu 74 coroane și taxa de examen de 80 coroane deja la însinuare pentru examen.

Taxa de primire e 8 coroane, didactru 60 coroane și alte taxe 6 coroane, și trebuiesc plătite la înscriere cel puțin jumătate, iară până în Februarie restul. Elevii, cari nu-și vor achita la timp taxele, vor fi opriți dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni streine decât cea română greco-orientală și greco-catolică plătesc didactru dublu.

Fiecare elev va mai plăti pe seama fondului de penziune al profesorilor încă o taxă de 10 coroane, o taxă edilă de 20 coroane pentru zidirea școalei, iar pentru excursiuni școlare și alte trebuințe suma de 6 cor.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile și recvizitele necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și recvizite și folosirea de cărți vechi și necorespunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școalei comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de școală și se impune în mod obligator tuturor elevilor din școala comercială. Forma și culoarea se pot afla dela direcțiune. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlarii să se adreseze la direcțiune.

Direcțiunea.

Nr. 4201/1908.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința publică, cumcă petițiunile de primire în institutul pedagogic ort. rom. din Arad pe anul școlar 1908/9, au să fie înaintate la adresa Consistorului, cel mult până la 1/14 August a. c., instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre absolvarea alor 4 clase medii;
3. Atestat de moralitate dela oficiul par., la care aparține, vidimat de protopopul concernent;
4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea corporală.

Tinerii, cari reflectează la primire grătită în alumnul diecezan, cei de pe teritorul districtului acestui Consistor, au să se adreseze aici, iar ceialalți, de pe teritorul Consistorului din Oradea-mare, au să se adreseze aceluia.

Atari reflectanți vor avea să alături la cererea de primire și *certificat dela antistia comunală*, în care să se cuprindă date amănunțite despre starea materială atât a reflectantului cât și a părinților lui. Aceste atestate vor trebui, ca spre confirmare să fie semnate și de conducătorul oficiului parohial al locului.

Arad, la 17/30 Iunie 1908.

*Consistorul ort. român
din Arad.*

Aviz pentru anul școlar 1908/9

la institutul pedagogic-teologic gr.-or. român din Arad.

În anul școlar 1908/9 examenele de corigență și private se vor ține la ambele despărțăminte în 19, 20, 21 August (1, 2, 3 Septembrie).

Inscrierile se vor face în 22, 23 August (4, 5 Septembrie).

La înscriere fiecare elev să prezentează cu extras de botez și testimoniu de pe clasa anterioară. În 24 August (6 Septembrie) se va celebra chemarea Duhului Sfânt, iar în 25 August (7 Septembrie) se vor începe prelegerile.

Primirile în despărțământul teologic se fac la Vener. Consistor diecezan, conform anunțului ce se va publica în »Biserica și Școala«, iar în despărțământul pedagogic la direcțiune.

Petitele pentru știpeții și beneficii se adresează către Venerabilul Consistor diecezan.

Toți elevii au strictă datorință de a se vedea cu manualele și recvizitele prescrise, cari se vor aduce la cunoștința elevilor la începutul anului școlar.

Inscrierile se vor face numai după procurarea cărților conform listei și achitarea taxelor de întreținere și didactru.

Direcțiunea.

Aviz!

Tipărituri necesare învățătorilor precum:

„Act de dotațiune“ (Dij levél), coale singuratice a 8 fileri.

„Protocolul de dotațiune“.

„Evidența plătirii salarelor învățătoresți și tipăriturile de înștiințare către inspectorii școlari“.

Conform §-lui 10 din instrucțiunea ministerială referitor la salarele învățătoresți se află de vânzare în tipografia diecezană din Arad.

Pentru o școală se recere în total circa 25 coale a căror preț e 1 cor. 90 fil. cu porto cu tot.

CRONICA.

Reuniunea învățătorilor gr. or. rom. din propopiatele Belint, B. Comloș, Lipova și Timișoara aranjează cu concursul Reuniunii de cântări „Doina“ din Săn-Miclăușul mare și a inteligenții din jur, Duminecă la 17/30 August 1908 concert urmat de dans, în sala mare a „Berăriei“ din Fabricul Timișorii, în favorul convictului învățătorilor, la care vă invită cu toată stima Comitetul. Începutul concertului la 8^{1/2} ore seara. Prețul de intrare: Locul prim 2 cor. locul al doilea 1 cor. 50 fil., și locul de stat 1 cor. de persoană. Suprasolviri se primesc cu mulțămă și se vor cuita pe cale jurnalistică. Ofertele benevole rugăm a se adresa cassarului Avram Blaș la T. Parac. Bilete de intrare se pot căpăta la D-l C. Țaran neguțator, D-l Nicolae Nicorescu învățător în Timișoara-Fabric și seara la cassă.

Program. Dirigent: Atanasie Lipovan. 1. I. Haydn: „Corul 26 din Creațiune“, cor micst. 2. G. Kiriac: „Morarul“, cor. micst. 3. I. Mureșan: „Mic puturiu românesc“, esecutat la pian de D-șoara Mărioara Crișan. 4. I. Costescu: „Doină zic“, cor micst cu acompaniament de pian. 5. F. Massini: „Patria Rândunelelor“ (Nocturnă), duett, cântat de D-nii Iuliu Putici și Romul Tăncean, cu acomp. de pian. 6. G. Dima: „Marea vieții“, cor micst. 7. Coloman Chovan: „Danses Roumaines“ pentru patru mâni, esecutat la pian de D-șoarele Viorica și Miși Oprean. 8. a) G. Mureșan: „Fugi în colo“. b) G. Musicescu: „Nevasta care iubeste“, (coruri) micste. 9. G. Vasiliu: „Doina Oltului“, cântată de A. Lipovan cu acomp. de pian. 10. A. Vlăbuță: „Dormi în pace“, poezie declamată de Dl. Petru Craiovean. 11. I. Mureșan: „Brumărel“ (baladă) cor. micst cu soli, susținut de D-șoara Mărioara Crișan și Dr. Remus Chicin, cu acomp. de orchestră. Acompaniamentul cântărilor va fi susținut de D-na Adriana Putici și D-soara Victoria Oprean. —Urmează dans.—

În atențiunea învățătorilor. Vener. Conzistoriu a pus în lucrare și pe la sfârșitul lunei August va apărea în tipografia diecezană anuarul școlar după modelele statului. Prețul pentru o școală cu 80 elevi va fi 5 cor. — dela 80 până 120 elevi 6 cor. — dela 120 până la 160 elevi 7 cor. — exemplarul.

Comandele să se facă pe la finea lunei August.

Cronică bibliografică.

„Familia Română“ revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, ghicituri.)

Abonații noi pot primi toate numerele dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei a doua de cl. I din *Taut*, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente: 1. Jumătate sesie pământ parohial extravilan. 2. Pentru bir 200 cor., în bani gata dela cult. 3. Ștolele îndatinate anume: dela botez 80 fileri, molitva 14 fil., feștanie 26 fileri, dela cununii 2 cor., dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., dela 7—15 ani 4 cor., iar dela 15 ani în sus 6 cor., având preotul pentru aceasta plată a săvârși și slujba eșirii sufletului și sfințirea casei; cetirea unui evangelist (stălp) cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor., fiecare evangelist pe drum 4 fil., la pomeni 26 fil., dela alte servicii obveniende și extrase, după uzul local anterior. 4. Congrua pentru cl. I 1329 cor., 80 fil.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poftiți a-și înaintă recursul lor ajustate regulamentar la oficiul pprezviteral în Buttyin cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, având a se prezenta în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Trăian I. Magier* protoprezviter.

Pe baza încheierii Ven. Consistor gr. or. rom. aradan de Nr. 4328/1907, prin aceasta se descrie concurs cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în foaia oficială pentru capelania temporală sistemizată pe lângă deficientul paroh George Micluța din *Prevăleni*, (p. piatul Halmagiului).

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Jumătate din toate venitele parohiei și adică cari sunt: a) ștolele îndatinate, b) sesiune parohială 13 jugh., pământ parte arător parte fânaș. 2. se observă că casă parohială nefiind, alegându-se va îngriji pe sepele sale proprii de locuință.

Alesul capelan va fi obligat a plăti pentru cvota ce o va beneficia, dările ce sunt împreună cu postul ce-l va ocupa.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați să-și susțină recursurile lor în sensul §-lui 13 din Statutul Organic, cu testimoniul de calificare de clasa III și adresate comitetului parohial din *Prevăleni* pe calea oficiului pprezvitel în Nagyhalmany în termenul sus-indicat. Sunt poștiți totodată a se prezenta în s. biserică din *Prevăleni* (p. u. *Alvácza*), spre a-și arăta dexteritatea în cuvântare și cântări făcându-se astfel cunoscut poporului.

Prevăleni 14/27 Iulie 1908.

George Micluța
preot preș. com. par.

Iancu Lupu
not. com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* protoprezviter gr.-or.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. din *Groș*, protoprezb. *Lipovei*, prin aceasta se publică concurs cu termen de *30 de zile*, dela prima publicare în foaia oficială.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 364 cor. 2. 60 măsurii cucuruz în preț de 44 cor. 3. Uzufructul alor 4 jug. pământ estravilan fânași, și $\frac{3}{4}$ jug. pământ arători în preț de 60 cor. 4. Pentru scripturistica 6 cor. 5. Pentru conferință 10 cor. 6. 32 cor. pentru lemne din care va avea să încălzască și sala de învățământ, comuna însă le face și aduce. 7. Locuință liberă. 8. Întregirea dela stat ce se va pune în curgere conform art. de lege XXVII/907. Alesul va avea a prevedea și cantoratul în și afară de biserică. Sarcinile publice, după cele beneficiate, le va suporta învățătorul.

Ceice reflectează la acest post sunt poștiți a-și trimite recursurile lor, instruite conform regulamentului școlar, adresate com. par. din *Groș*, oficiului protopopesc din *Lipova* [*Lippa*], ear în vre-o Duminecă ori sârbătoare sunt poștiți a se prezenta în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Groș la 22 Iunie [5 Iulie] 1908.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. protopopesc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea capelaniei temporale sistemizată pe lângă deficientul paroh *Constantin Ișfănescu* din *Săcusigi* [pprezbiteratul *Timișorii*] se descrie concurs cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în organul diecezan.

Beneficiul îl formează jumătate din sesiunea parohială, din birul preotesc și din venitele școlare.

Dela recurenți se cere calificarea prescrisă în Regulamentul pentru parohii § 17 p. prim. Reflectanții vor avea să se prezinte în s. biserică, cu observarea

§-lui 20 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta dexteritatea în cântare și predică.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în *Săcusigi* la 29 Iunie (12 Iulie) 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb: *Dr. Traian Putici.*

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresci subsemnate în tractul *Beiuș*, se descrie concurs cu termen de *30 de zile* dela prima publicare, și anume:

1. *Albești-Hidiș*, emolumentele 318 cor., grădină, lemne și venite cantorale.

2. *Burda*, 400 cor., în bani și naturalie.

3. *Cârpești*, 300 cor., grădină venite cantorale și lemne de foc.

4. *Coșdeni*, 350 cor., grădină lemne și venite cantorale.

5. *Ceișoara*, 300 cor., grădină venite cantorale și lemne.

6. *Dușești*, 400 cor., stole cantorale, grădină și lemne.

7. *S. Lazuri*, 400 cor., grădină lemne și venite cantorale.

8. *Omezeu-Spinuș*, 300 cor., grădină, stole cantorale și lemne de foc.

9. *Seucani P. M. Seliște*, 400 cor., în bani și naturalie.

10. *Sitani*, 600 cor., toate laolaltă computeate.

11. *P. M. Vălani*, 300 cor., grădină stole cantorale.

12. *Vărășeni*, 600 cor., toate computeate.

Salarele se vor întregi la timpul său cu ajutor dela stat.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile cu documentele recerute la oficiul protopopesc în *Beiuș* în termenul prescris.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Papp* protopop.

—□—

1—3

Nr. 238 M.

În anul trecut, la distribuirea stipendiilor din fundațiunea »*Trandafil*«, rămânând nedistribuite 2 stipendii de câte 1000 cor., și adică: unul pentru tineri din dieceza *Aradului*, altul pentru tineri din dieceza *Caransebeșului*, pentru conferirea acelor se publică concurs până la 13/26 August 1908.

La aceste stipendii conform concluzului consistorului mitropolitan din 20 August 1907 Nr. 242, pot reflecta numai tineri români gr.-or. de pe teritoriul amintitelor dieceze, cari cercetează sau voesc a cerceta oarecare universitate sau facultate.

Cererile de concurs sunt a se instrui cu atestat de botez, de paupertate și de studii și a se adresa Consistorului mitropolitan în *Sibiiu*.

Sibiiu, 22 Iulie (4 August) 1908.

Consistorul mitropolitan.

—□—

2—3

Pentru ocuparea postului al II de învățător la noua înființată școală gr.-or. română din *Méhkerék*, pprezvitatul Tinca cottul Bihor, cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

1. Salarul fundamental 1000 cor. solviți anticipative din casa bisericeii. 2. Cvartir liber cu grădină de legume. 3 Ștolele cantorale dela funcțiunile unde va fi poftit. 4. Dreptul de cvincvenal, după împlinire alor 5 ani împliniți în aceasta parohie.

Învățătorul ales va fi dator a conduce acea școală și acele clase, cari va decide com. par. va fi dator a propune cantul și cântările la toate clasele, va conduce regulat una strană și va instrua școlarii în cântările liturgice după note și va cânta cu corul în Dumineci și sărbători, va ținea școala de repetiție cu școlarii co-crezuți conducerei sale, și în caz de împedecare a parohului va propune religia.

Reflectanții la acest post, recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate com. par., au să le subștearnă subscrisului pprezviter în *Méhkerék* pentru a-și arată dexteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului cantoral învățătoresc dela școala gr. or. rom. din *Ateașiu*, protoprezviteratul Tinca cottul Bihor, cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“, pe lângă următoarea dotațiune: 1. Cvartir liber și grădină de legume. 2. În număr 800 cor. 3. Ștolele cantorale. 4. Dreptul de cvincvenal după un serviciu de 5 ani prestat în aceasta comună.

Reflectanții la acest post sunt avizați a-și trimite recursele lor ajustate conform Regulamentului, adresate comitetului parohial, le vor subșterne subscrisului protoprezviter, și au să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru de a-și arată dexteritatea în cele rituale, în biserica din *Ateașiu*.

Ateașiu, la 13/26 Iulie 1908.

Comitetul parohial

In conțelegere cu: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești dela școala conf. gr. or. rom. din *Pârnești*, pprezvitatul M. Radna, prin aceasta se escrie concurs cu termen de alegere *de 30 de zile* dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 200 cor. 2. În naturale 5 șinice grâu, 5 șinice de cucuruz, 20 măji de fân, 48 cară de lemne din care are a se încălzi și sala de învățământ. 3. 1/2 Sesiune de pământ de deal pentru sămănătură și erbărit. 4. Cvartir liber și grajd pentru vite și grădină de legume. 5. Pentru conferința învățătorească 20 cor. 6. Famulația 10 cor. 7. Dela înmormântări unde va fi poftit, dela cele mari 80 fil., dela cele mici 40 fil., și dela cele cu liturgie 2 cor.

Alesul învățător se îndatorează a provedea fără alta remunerațiune cantul și școala de repetiție.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți, ca recursele lor ajustate în senzul normelor în vigoare

și adresate com. par. din *Pârnești*, să le subștearnă în termenul sus indicat P. On. Oficiu pprezviteral în M. Radna, iar până în acel termen să se prezenteze în vre-o Dumieecă ori sărbătoare la s. biserică de aici, spre a-și arată dexteritatea în cântare și tipic.

Pârnești, la 28 Iulie n. 1908.

Partenie Turcu
par. preș. com. par.

Hanci Florea
not. com. par.

In conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protoprezviter.

—□— 2—3

Conform circularului consistorial Nr. 1232 a. c. p. 6, se escrie concurs cu termen de *30 de zile* pentru următoarele stațiuni învățătorești din tractul *Beiuș*:

1. *Dș. Forău*, cu salar de 600 cor., venite cantorale și lemne de foc.

2. *Nanhidizel*, cu salar de 600 cor., și venite cantorale.

3. *Ș. Petreasă*, cu salar de 500 cor., toate laolaltă computeate.

4. *Pocioveliste*, 400 cor., în bani, naturale și lemne de foc.

5. *Pocola*, 300 cor. cu toate laolaltă și lemne.

6. *B. Sămărtin*, în bani naturale 340 coroane și grădină de legume.

Salarele se vor întregi la timpul său prin ajutor dela stat.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile cu documentele recerute, în termenul prescriș la oficiul protopopesc în *Beiuș*, adresate com., parohiale unde doresc a concura.

In conțelegere cu: *Vasilie Papp* protoprezviter.

—□— 2—3

Pentru întregirea vacantului post de paroh din parohia de *cl. II* din *Checheș*, tractul *Belințului*, se escrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. O sesiune parohială de 32 jughere, parte arător, parte fânaș. 2. Întregire dela stat, care până acuma, pentru preot cu mai puțin de 8 clase, a fost la an 605 cor. 76 fil. 3. Bir preoțesc, câte 6 oche de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă și 4. Ștolele uzuate.

Reflectanții la acest post, care trebue să aibă cvalificațiune pentru parohii de clasa II-a, au să-și instrueze petițiile lor conform legilor noastre în vigoare și prin oficiul protopopesc gr. or. rom. din *Belinț* (*Bélincz*, *Temes megye*) să le adreseze comitetului parohial din *Checheș*, având a se prezenta odată în lăuntru termenului concursual, și în s. biserică de aici, spre a-și arată dexteritatea în tipic și în cântare, eventual în slujire și în oratorie.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine: *Gerasim Sârb* protoprezviter.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de *cl. II* din *Abramul superior* cu filiile *Cohan* și *Chiribiș*, ppiatul *Orășii-mari*, se escrie concurs cu termen de alegere pe *24 August* (*6 Septembrie*).

Emolumentele sunt: A) Dela Abramul superior, Cohan, casa parohială cu supraedificate; 1) 25 $\frac{1}{2}$ jug. pământ arător și fânaș; 2) folosința cimiterului vechiu; 3) dreptul de pășunat pe 4 respective 8 vite; 4) competența de lemne din pădurea comunală conform uzului; 5) competența de bir dela 40 numere de case una măsură bucate, parte grâu, parte cucuruz, sau în bani câte 2 cor.; 6) dela 10 geleri câte $\frac{1}{2}$ măsură bucate, ori în bani 1 cor.; 7) venitele ștolare anume: pentru înmormântare mică 2 cor., mare 10, 8 sau 6 cor., după starea respectivului, botez 80 fil., cununii și vestiri 5 cor., feștanie 1 cor. 20 fil sau 80 fil., evangelia lui Lazar 2 cor., un stâlp 2 cor., maslu 2 coroane.

B) Dela Chiribiș: 1) 6 jughere catastrale cu competența de pășunat și lemne până când comuna va avea pădure, 2) dela 40 numere de case câte una măsură bucate ori în bani 2 cor., iar dela 6 geleri câte $\frac{1}{2}$ măsură bucate ori 1 cor. Venitele ștolare ca și la Abramul superior-Cohan.

Filia Chiribiș concurge cu venitul casei parohiale de aici, la susținerea casei parohiale din parohia matreă întregirea dela guvern pentru candidații cu 8, clasa 1246 cor. 92 fil. Contribuția după pământuri o va solvi alegându-l.

Dela recurenți se cere calificarea prescrisă pentru parohii de cl. II. Recurenții pe lângă observarea §-lui 20 din Regulament pentru parohii au a se prezenta în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cant, tipic și oratorie.

Recursele adresate comitetului parohial de acolo să se înainteze până cu trei zile înainte de alegere subscrisului oficiu psec în Oradea-mare.

Alesul va avea să provadă grătit catehizarea la școalele de ori ce categorie din parohie.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Se escrie concurs pe un post de învățător la școala populară ortodoxă română din *Ecica-română*, (Románécska) cu termin de *30 de zile* dela prima publicare în „Biserica și Școala”, cu următoarea dotațiune anuală:

Salar fundamental 1000 cor. bani de locuință 200 cor., contravaloarea grădinei 20 cor., scripturistica 10 cor. și de fiecare conferință câte 12 cor., în diurnă și viatic. Pentru instruirea și conducerea corului bisericesc precum și pentru propunerea cântărilor bisericesti și a notelor 100 cor.

Învățătorul va avea să se conformeze următoarelor condițiuni și îndatoriri:

1. Învățătorul va fi strămutabil dela o clasă la alta de băieți, de fete ori mixtă, după hotărârile com. parohial.

2. Va propune în toate clasele muzica vocală după note și cantul bisericesc (glasurile).

3. Va instrui corul bisericesc și cântările liturgice după note și va cânta cu corul în Dumineci și sărbători la s. Liturgie.

4. Va cercetă regulat s. biserică cu elevii sei și va ținea strana.

5. Va ținea școala de repetiție cu elevii încredințați conducerii sale.

Reflectanții au să-și înainteze în termenul indicat recursurile adresate comitetului parohial, P. On. Oficiu psec în Nagykomlós (Torontál) și se fie ajustate conform legii și regulamentului în vigoare cu toate documentele necesare în original ori în copie autentică.

Dela recurenți se cere pe lângă calificarea învățătorescă și calificare specială pentru muzica vocală și instrumentală. Mai departe au a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

Dat în Ecica-română, din ședința com. parohial ținută la 11/24 Iunie 1908.

Valeriu Magdu
președinte.

Gligor Brenda
notar.

In conțelegere cu mine; *Paul Miulescu* protoprezviter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci din *P. Zăvoeni*, tractul Vașcăului, prin aceasta se publică concurs cu termin de *30 de zile* dela prima publicare în foaia oficială.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 400 cor., cvartir și grădină și la timpul său se va cere întregire dela stat.

Ceice dorese a reflecta la acest post sunt poștii a-și înainteza recursurile lor, instruite conform regulamentului, On. Domn Moise Popoviciu adm. psec în Segyest p. u. Rieny, iar în vre-o Duminecă ori sărbătoare au să se prezenteze la s. biserică din *P. Zăvoeni* spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. protopopesc.

—□—

3—3

Se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a următoarelor stațiuni învățătoresci din protopopiatul Orășii-mari:

1. *Bogeu*, cu termin de alegere pe *20 August* (2 Sept.) a. c. Emolumentele sunt: 300 cor., în bani cortel cu grădină și venitele cantonale.

2. *Chiribiș*, cu termin de alegere pe *20 August* (2 Sept.) a. c. Emolumentele sunt: bani și naturale. 300 cor., cortel cu grădină și venitele cantonale.

3. *Buciumi-Topoști*, cu termin de alegere pe *27 August* (9 Sept.) a. c. Emolumentele sunt: 300 cor., în bani și naturale, cortel cu grădină și venitele cantonale.

4. *Șușurogiu*, cu termin de alegere pe *22 Aug.* (4 Sept.) a. c. Emolumentele sunt: în bani și clacă 108 cor., dela 80 numere de case câte una măsură bucate à 2 cor. — 160 cor., pământ arător și fânaș 7 jugh., și competența de pășunat 48 cor., 2 orgii de lemne aduse acasă 20 cor., de tot 376 cor. Dările publice le vor suportă aleșii.

Dacă aceste stațiuni să vor îndeplini cu învățători calificați, salarele să vor întregi la minimalul prescris de lege prin ajutor dela stat, de unde se vor exoperă și eventualele cvincvenale.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste stațiuni sunt avizați ca recursurile ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate respectivelor comitete pa-

robiale să se trimită subscrișului oficiu protopopesc în Oradea-mare, cel puțin cu trei zile înainte de ziua alegerii, având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică din comunele respective, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetele parohiale

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

În temeiul încuviințării Veneratului Consistor Nr. 4184/1908, pentru îndeplinirea parohiei de *clasa III Berindia*, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele: 1. Un pătrar de pământ arător, fânaș și pășune. 2. Bir dela cei cu un pătrar de pământ 2 cor., dela cei cu un $\frac{1}{2}$ pătrar 1 cor., dela jeleri 50 fileri. 3. Dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., peste 7 ani, prohodul și iertăciunile 6 cor., un stâlp 2 cor., o evanghelie 40 fil., liturgie în zile de rând 2 cor. 4. Botez cu sfințirea apei 1 cor. 5. O slujbă 40 fil. 6. Estraze special 2 cor., familiar 4 cor. 7. Dela cununii 4 cor. 8. Maslu 2 cor. 9. Feștania mare 1 cor. 10. Intregirea dela stat 737 cor., respective 1537 cor., conform ecalificației celui ales.

Dările și ecvivalentul după pământ are se le solvească preotul, care e obligat a catehiza și în școala confesională fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie, să-și înainteze petițiile lor ajustate conform dispozițiilor regulamentare, subscrișului pprezviter în Buttyin, cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, având a se prezenta în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Trăian I. Magier* protoprezviter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala conf. ort. română din *Chiralău* (Királyi), se escrie concurs cu termen de alegere pe **21 Aug.** (3 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: în bani gata 600 cor., cortel cu grădină și ștolele cantonale dela funcțiunile obveninde. Alesul va avea să provadă cantoratul în biserică și să conducă școala de repetiție fără altă remunerație.

Dela recurenți să poștește ca recurssele provăzute conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. parohial din Chiralău să le subștearnă subscrișului oficiu ppsc în Oradea-mare, până la 19 Aug. (1 Sept.) a. c., având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică de acolo, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala ort. română din *Chișlaz*, se escrie concurs cu termen de alegere pe **21 Aug.** (3 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: 600 cor., bani și venitele cantonale, cortel liber cu grădină. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerație.

Recurssele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. par. din Chișlaz, să se trimită subscrișului oficiu ppsc în Oradea-mare, până la 19 Aug. (1 Sept.) a. c., având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică de acolo, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala ort. română din *Dârnișoara*, se escrie concurs cu termen de alegere pe **22 August** (4 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: în bani 600 cor., cortel cu grădină și venitele ștolare. De lemne pentru încălzitul școlii se va îngriji comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerație.

Recurssele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. par. din Dârnișoara, să se trimită subscrișului oficiu ppsc în Oradea-mare, până la 20 August (2 Sept.) a. c., având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala ort. română din *Cotiglet*, se escrie concurs cu termen de alegere pe **26 August** (8 Sept.) 1908.

Emolumentele sunt: în bani gata 600 cor., cortel cu grădină de legumi și venitele cantonale. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerație.

Recurssele ajustate conform §-ului 61 din Regulament și adresate comitetului parohial din Cotiglet să se trimită subscrișului oficiu protopopesc din Oradea mare până la 23 Aug. (5 Sept.) a. c. având recurenții a se prezenta în s-ta biserică de acolo spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala ort. română din *Păușa*, se escrie concurs cu termen de alegere pe **29 August** (11 Sept.) 1908.

Emolumentele sunt: în bani 600 cor. cortel cu grădină; pentru școala de repetiție 40 cor. dela antistia comunală; venitele ștolare. Alesul va avea să provadă cantoratul fără altă remunerație.

Recurssele ajustate conform §-ului 61 din Regulament și adresate com. paroh. din Păușa să se trimită subscrișului oficiu protopopesc în Oradea mare până

la 26 August (8 Sept.) a. c. având recurenții a se prezenta în s-ta biserică de acolo spre ași arată dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școlar.

—□—

3—3

Se escrie concurs pe stațiunea învățătorească dela școala ort. română din *Varviz* cu termin de alegere pe 23 August (5 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: 1. In bani 160 cor. 2. 70 măsuru bucate 139 cor., 3. pământ arător 3 jug., 40 cor., cvartir cu grădină și ștolele cantorale.

Darea după pământ o va suportă alesul. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala pe repetiție fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Regulament și adresate com. paroh. din *Varviz* să se trimită subscrisului oficiu protopopesc în *Oradea-mare* până la 20 Aug. (2 Sept.) 1908, având recurenții a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare spre ași arată dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial

In conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școlar.

—□—

3—3

Pentru indeplinirea definitivă a stațiunei învățătorești dela școala ort. rom. din *Spurcani*, se escrie concurs cu termin de alegere pe 23 Aug. (5 Sept.) a. c.

Emolumentele sunt: 1. In bani gata 480 cor. 2. Folosirea pământului 9 jugh. 1117□ arător, prețuit în 120 cor. 3. Ștole 20 cor. 4. Dreptul de pășunat după 4 drb. vite 8 cor. 5. Cortel cu grădină, pentru instruarea adulților va primi remunera deosebită. Alesul va avea să provadă și cantoratul. Dările după pământ le va suportă alesul.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. par. din *Spurcani*, să se trimită subscrisului oficiu ppsc în *Oradea-mare*, până la 20 Aug. (2 Sept.) a. c., având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare, spre ași arată dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătorească dela școala ort. română din *Bucuroae*, se escrie concurs cu termin de alegere pe 26 Aug. (8 Sept.) a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: În bani 600 cor., cortel cu grădină și venitele cantorale. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate com. parohial din *Bucuroae*, să se trimită subscrisului oficiu protopopesc în *Oradea-mare*, până la 23 August (5 Sept.) a. c., având recurenții

până la acest termin a se prezenta în s. biserică de acolo, spre ași arată dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Pacala* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Conform decisului Ven. Consistor din *Arad* de dtto 16/29 Iulie a. c. Nr. 4827/1908, se publică licitațiune minuendă pentru repararea partea internă a bisericei din *Dieci*, protopopiatul *Buțeni*, cu termin de licitațiune se desige pe *Mercuri 6/19 August* a. c. la 2 ore p. m. în localitatea școalei.

Prețul de exclamare e 3144 cor. 13 fileri.

Doritorii de a licita, au se depună în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile vadiu de 10% după prețul de exclamare.

Comuna bisericăescă își rezervă dreptul de a primi pe acel reflectant întreprinzător în care va avea mai multă încredere.

Preliminarul de spese, precum și condițiile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Dieci, din ședința comitetului parohial gr.-or. rom. finută la 20 Iulie (2 August) 1908.

Georgiu Lupșă
par. preș.

Petru Nan
notar.

—□—

2—2

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de a-
ceasta branșă.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

33

